

وصیتنامه‌ی تاریخی سپیده آینه‌قدن باشقه برشیته لایق اولمایان عادی پر وشیه کی بی صابه جفز ؟ عیته خانه ویرمک ایچون صوگ اوله رق بو سوؤالی وضع ایدیوز و بوکا بعضی اخطا ساز آمیز ملاحظیات علاوه ایتمک تسبب ایدیورم .

ملنلرک حیایته نه قادار درین نفوذ ایملیرسه بو خصوصده باعلی اعتقاد و ذهابلرک نه بویوک برقت تشکیل ایتدیکی اوقادار و اوضاً کورولور . مادی شایینلری هر نوع ظاهری ستره لرندن تجرید ایدن انتقادک شیه سز تمامیه حققی تسلیم ایدرز . شو قادار وارکه بالکیز بو نکتله نتیجه و اصل اوله جغنی ظن ایدلر شدله آلدایورلر . ملنلرک کندی شئونلاری حقنده کی تصورلری ده بو شاییات میانه داخلدر . اونک ایچون باطل بر قناعت فعلی برحقیتدن داها قوی و مؤثر بر عامل اوله بیلر .

اعتقادک تأثیر تاریخن بو سبوتون سیله رلک ملنلری تماماً شعورلو و مکمل حسابی فردلردن مرکب عد ایدلر . هیچ بر زمان تاریخن اسرارینی ، و ملنلرک جرکات و افعالنلک کیزی عامللری قاورامش و آکلامش عد ایدله ملر .

اطلاس دریاسنک ، اوتسندده دعوامری مثبت تاریخی بر مثال واردر . بو کونکی آسریقان ملتی تاریخی انتقادک ۱۸۲۳ سنه سنده ریشلری و تروتنک نشر ایتدیکی مشهور بیاننامه سندن حققی مقصدی نه اولدینی حقنده کی کشفیاته قطعاً اهمیت و برسر . فقط ملنک باشی اوزرنده بر باراغک یازیبی کی « و تروتنه قانونی » آسیری دورقمده در . و ملت بو بودکجه بو باراق و اونک طایفه دینی دستورده عینی نسبتده یوکسه لور و بو یور .

بو یوک تروتنک وصیتنامه سی آلتندده کی طایفه دینر جهان حاکیمته متعلق دیگر بر مفکوره وی سانج غی ده عینی صورتله تاقی اتمک ایجاب ایدر . بو سانج غک یازدینی سوزلر بو یوک تروتنک آغزندن هیچ بر زمان جیقمایش اولدینی حالده بیلر ، بو کارغما بونلر روسیه نلک حیانتده ، ملنک کندی تاریخی مقدراتی حقنده کی تصور و قناعتلر نه توافق ایدیورسه ، مدهش برقت اواق قابلیت حائزدر ، بو تون بر ملنک اعتقادی بر ساخته کارک اثر نه وجودیت و مشروعیتی مسئله سندن تماماً خارج ، مستقل ذاتی بر حیات حق و بره بیلر . بو فرضیه یی حقیقت تاقی ایده بیلمه من ایچون بر جوق سیدلر واردر . حتی بالکیز وصیتنامه نلک بعضی نقطه لری ایلو ، سیاسی شایینلر بیننده کی تعاطلر ، که بونلری انکار اتمک ممکن ده کلدلر . ملنک افکار ی اوزرنه تأثیر اجرا ایدمک بر قدرت حائزدر . بوندن ماعدا ، رسمی روسیه نلک ده ، ملنه بو وصیتنامه نلک صحیح اولدینی فکری توفیق مقصدینی ، تعقیب ایتدکاری کورولور کیدر ، نه کم چو جوقلر ایچون یازیلش مکتب کتابلرنده چار خاندانه عا ، بو کیزی عتقنه میدانه چقاریلش و مطبوعانده فرصت دوشدکجه بو وصیتنامه نلک احکامی خلقه اخطاردن کیری دورما .

شریف هرجاه رار نو طلر

— فنا برشی نه ؟ الهک یاغا دیدکری ! کنجلر کوبه فاحشه کنیرلر ، رقی ایچرلر ، جمه کونلرند بیلر نمازه کازلر ، صوکرده الهک غضبی بزدن اوزاق اولور ، اوله یی ؟ اصلا ، اصلا ! اونک قدری بو یو . کدر ، بو کون برکت فیضیران بو طو برانی او ، یارین چوللرک قولری کی یاقار ، بو کون برک اوستنده دوران برملکی یارین برک دینه صوفی اولک ایچین کوچ دکادر . سز اختیار سسکیز ، فقط اوزردن نفرت ایدر سه کز ، بوزیکز ، قلیکزا و نردن دورتره بیلک که ضلالتن دورتولما لر . کنه اناک لدق تجربه یی اولیانلره هر شیئی اونوندره جق قادار طمانی در . اونلره دوغرو یولی کوسترمک ، بکاده ، سزه ده بورجدر . بو بورجک کنه اناک ده طاشیا کیز !

برجمه کونی ایکسیدین صوکره شریف خوجا کوبک مسجندده بویله وعظ ایدیوردی . قارشینده بر جوق اختیار آدملر اوکارینه باقرق کندیسی دیکار وردیلر . اساساً اوزون زماندنیری کوبک خلافتده کوردیکی دیکشکاکدن مضطرب اولان خوجا بو کون بر جوق چیرکین وقه لر ایشیده رلک طاشه شدی . قاچ

مشلر در . نه کم (قافقو فک ریاستی آلتندده نشر اولونان) موسوفو واده کی ملتیه یی غزته قریم حربی اساسنده بویله یاغندر . اساساً حکومتنک ، مملکت داخلده و بلکه خارچنده ده کندیسه بر نفوذ تأمینی ایچون بک مفید بر آلت تاقی ایتدیکی بو ارجوفه دن استفاده ایتمک دوشو ، سی بک طیبی در . حتی بو یوک ترو وصیتنامه سنک روسلرک کنیش طیفه لری ایچون بر حقیقت اولدینی فکری قبول ایدمک اولور ساق قطعاً یا کیدلش اولما یز . بو تقدیرده اونک تاریخی بر حقیقت و اساسی اولوب اولادینی مسئله یی تماماً اهمیتدن عاری قالیر .

ملنلرک طالع و مقدراتی تاریخن درینلرک رنده بر طاقیم عظیم ضرورتلر وجوده کنیر . « مقدس روسیا » نلک تکاملی ده وصیتنامه شکندده تثبیت ایدیلش اولان بو یوک تروتنک و صابایی ده کیل ، جغرافی شریطلرله سیاسی جاذبه قولری تأمین ایدر . افکار و تلقیات ده کیده بیلر ، فقط ارضی - سیاسی قانونلر مستقر قالیر . تاریخی انتقاد اصلی بو یوک تروتنک معذب روحک عصر حاضرک اساسی دولت و سیاست ایشلرندن چکیده سی امر ایدله بیلرلر ، فقط هر حالده دیگر مملکتلر ده کی ملی سیاستلر کندیسنک بو یوک ملنلک خط حرکتی تعیین ایدن ساخته امرنامه احکامدن تولد ایدمیه جک احتمالاتی نظره آتی صورتیه حرکتلری تنظیم ایدر لسه عملی و تدبیری داوراغش اولورلر .

صوگ نانی

راغب طبریزی

سینه دینری او ، بو فسائلرله ، الله یولنده مجادله یه چالیشدینی حالده کنه اناک کندی سسبدن قوتلی کوردیکجه شدله مضطرب اولوردی . قوتلی بو برافقاری اوستنده کی اولری برکتیه دؤلدیران ، هر آره الکایی سنه لرک حصادی قادار بول سعادت و برن کوی بنه هر زمانکی کوبدی . فقط کنجلر قازاندقاری پارالری بوش بره قاحشه لره ، راقیه یی صرف اتمکده ایدیلر . خوجا ، کندی کندیته بونک اوکنه یه بیلک ، هیچ شیه سز دیردی ، توبلرک توبلدر ، و مسجدده وعظ ایدن قهوه ده هر کسی ارشاده چالیشیر ، اوبنه اختیاراتلری طوبیلاوب ائی و دوغرو سوزلر سولیردی . الک بویوک قورقوی وعظ ایدرکن ده دیدیکی کی ، الهک غضبی ایدی .

کرسیدن ایندکدن صوکره اولوده ینه برمدت اطرافنده کیرله قونوشدی . کندیسی دیکار آره سنده برده یولی ، مولوی درویشی واردی که بویکجه اونک اوندده قوناقلايه جقدی . خوجا ، درویشله برابر یاننده کیرده برضافت ویرمک ایسته دی ، برابرجه ایلرله دیلر . اولر ، قیودن کیررکن اقفده شیاه بر بولوط کوروندی .

خوجا ، طو برانی بو تون ساکنلری تروتنه بوغان بو کوبک ک زنگین آدامیدی ، الیاسکی واک کوزل او اوندکدی . بو ، صوفازری حصیرل و خالارله دوشه لی ، دیوارلری بیاض ، ایچی بر جامع قادار شیرین و آیدینلر بر اودی . مسافرلری ، هر زمانکی کی ، اوست قانده کندی اوطوردینی اوطله جقاردی . خوجا ، سینی بیلده دن بو اوطله یی سوردی . کندیسی کورمکه کلنلره الک زیاده بورایه آلیشمه سیدلر . عوشاق خالینک اوستنده کی بیاض تفتیک بوستکیرده اوطورانیلری برافق ایسته من بر صیجاقانی واردی . خوجا سهارینی حاضرلاندی . بورکارک قیزارمی ایچون دها ائی زمان لازمدی . چوق کیمه دن سهار قاننامه ، خوجا ده اوطوردینی بردن چایلری داغیتیه باشلادی . قیونک آرقه سنده ، اختیار کدی - بطال غازی - درین بر اوبو ایچنده بر باشقا چایدانلکی غورولدیوردی . اولا ، بو سنه نلک حصادی قونو شدیلر ، شریف خوجا باشاقلری هیچ بر بیل بو قادار یوکلی کورمیدیکنی سولیدور . و الله شکر ایدیوردی . فقط بو آتبارلری طلشیران برکتک شیمدی صرف ایدلرکی برلری دوشونیکجه هیپی بردن بؤسه قایلیدوردیلر . اسکندیری کوی کوزلدی . طو بران برکتلی ، انسانلر قوی وائی ایدیلر . اما شیمدی انسانلرک ده کیمه سی کوی ده کیشدره جک و بلکه قناتلر داها چوغالیرسه ... طو برانلردن حقک برکتی ده قافله جقدی . خوجا اوزمان بردمه داها اختیاراتله وظیفه لرینک بویوک اولدینی ، فسائلری دوغرو یوله کتیمکده ظن ایدیلرک قادار جوق ثواب بولوندینی آکلا دی .

برمدت صوصندیلر . شریف خوجا کندیسندن موندی : بو یاشنه قادار دائماً ایبلک اغش ، الهک

منظومه

مهرتاب

فیصله‌اشان آغاچلر :

چوزولاش ماوی صاچلر .

روزگار اینجه برنئس ،

زویاده کولان بر سس .

کنجلاک هوسلرله

أس ، روزگار ، کولدن أس

ماضینک سسلرله .

*

کیمی آغیر ، کیمی شوخ ،

هردالغه باشقا بر روح .

..

بلیرسز دالغهلرله ،

کول اوینایور روزکارله ...

قوشان دالغهلرله أس ،

بعضی سون ، بعضی بارلا ،

ای کولکده کی آتئنی !

*

کوردهک اینوب قانلیور ،

صاندال کولده آقور .

..

چکدیکم کوره کلرک

بری بر ، بری اینی .

ای یورغون قلب ، بورما ، چک

بو یاز کیمه لرینک

دردخی کورهک کورهک .

*

کوله شفق دولیور ،

کوکده مهتاب صولیور .

..

آی ، اولکون باقا اویله ،

اضطرابکی سویله !

..

سندده روح ، اورهه ، سین ؟

چونکه برصباح بویه

سس سزجه سونه چکساک

علی ممتاز



نجره لرك قباقرنی سوکوپور ، صاچانلری قوباریور ،
آغاچاری دمت دمت بوکوپور ، قوبریور ، دالاری
شدنی چانیدیلرله قوبریور . جاملر قیرلده اولردن
حایقیرییورلر ، کوپکار صیغنه جق بر آرایه رق هاو .
ایور ، اوزون اوزون اولوبوردیلر . کوی ، بوتون
اولری ، باغچه لری ، تارلالرله قوجانان وحشی بر
حیوان کی یاغمورک ایصلاق آغی اینجه دوشمش ،
باغیرییور ، قوبرانیور . بوتام بر بوچوق ساعت
سوردی . و آرتق او آغ بو حیوانی رام ایتمش کی
صیغمدی ، یاواش یاواش چوزولدی .

قوبور آچیلغنه ، اولردن هرکس آندده برنارله
چیمغه باشلادی . نرهه کیده جکنی بیلمه دن آداملر
کوبک ایچینی دولاشیور ، قارا کفده بر آتشی
بوچکی کی اوتنه بری به قایب اولوبوردیلر . خوجاده
درویشله برابر چیمدی ، اونی مسجده دوغرو
بولادی کندیس یالکز جه قرا کفله دالهرق ایلرله دی .
هر طرف جامور ، باطقدی . بر طرفدن تارلالره
دوغرو ایلرلر کن چاموره باطان کنجلر کفر ایدیورلر ،
بر طرفدن چوجوقلر آغلاشیوردی . شریف خوجا ،
کوبک کنارنده شیمدی بوک دالاری خاستا آداملر
کی برلره اوزاغش چینارک یاننده دوردی . تارلا .
لرک نه اولدقلرنی آکلانق ایچین اورالره کیتمه کلوم
بوقدی . شدله جانی صیقیلان خوجا برمدت اوراده
قالدی ، دوشوندی . دوشوندی که الیهک اییلکلر
ایچین ویردیکی نعلر قناقلره صرف ایدیلرسه
اوبوندن نمون قالماز ، هرقتا حرکتک اوزاق ، یانین
برجزامی وار . یالکز ، فنا بوله کیدنلری اییلکه
سوقه چالیشدنی حالده ایشته بو جزدان نه به هرکدن
فضله کندیس ضرر کورویور ؟ آزیجق نفسه مغلوب
اولان شریف خوجا بونی ایضاح ایدمه یوردی .

بردن بو ایصلاق ویرین طیبعتک اوستنده
صباح اذانی ایشیدلیدی . فقط کیمدی بونی اوقویان ؟
بوسسی کویده هیچ کیمسه طانییوردی . خوجا
بر مدت دیکلیدی : یانیق وقیریق بر سس یاواش
یاواش آچیلان هواده بر مدت تیریور ، صوکره
افقلر بونی بر برینه ویرمهک اوزاقلاشدیریور .
دیلر . شریف بردن دون آقشام دیکلیدیکی نایی
خاطرلادی . آکلادی که بو اذانی او درویش اوقویور
وقت وقت قیرلده اعصابی تیره تن بوسس هرکسی .
اولدنی کی اونی ده آغلانیدی . درویش آره صیره
صو صده آغاچ دالاری آرتق غمیله خفیله یین روزکارله
درین درین ایلکوردیلر . خوجا مسجده دوغرو ایلرلر کن ،
دین ایضاح ایدمه مدیکی حالی بر نتیجه به باغلامش کی
سونه رک کندی کدینه ویرمهکده ، آتقده ،
دیدی ، هب اوکارا راجع دکلی ؟

محمد قنری

امیرلری اطرافنده کیلره کیمه کوندوز سوبله مکدن
چکیمه مشدی . عینی امیرلری کندیس ال صرق بر
مطاولعه برینه کتیریوردی . کندی ثروتی خاطر .
لاجه اختیار و دینج شریف یاواشجه صفائی اوقشایه رق
تیم ایدیور ، « شهبه سزکه ، دیوردی ، الله بی
دنیادهده مکافاتسز بیراقیور . اییلکه مصروف اولان
ثروت ، ایچیزده کی بوسک حسلرکی ، پتمز توکنز
برکتی بر خزینه اولوبور . او زمان تا اوزاقلره
قادار کیدن کیش تارلالرینه باقی ایچین باشنی نجره سته
چویردی . بر قسیمی ییغوب ییغین یايلمش ، دیگر
قسیمی هنوز چیلغمه مش اکیلر یاواش یاواش این
آقشامک آلتنده ده اسمرله شیوردیلر . لکن نه ایدی
اواقفده کیت کیده بو یون قارا بولوط ؟ خوجا
مسافرلری نجره مک یانته چاغیردی . بر قسیمی « اواه ،
یاغمور ! » دیور ، دیکلری « بولوطلر ، کچر ... »
دیبه امیرلر ایدیورلر . فقط هبسنک رنگی اوچشیدی .
قوتلی بر یاغمور ، بوتون کوی ایچین حصادک تمامیه
خرابی دیکدی و هبسی بیلیورلر کی اکثریتله او
طرفدن کان بولوطلر یاغمور کتیر . اونک ایچین
کوبلرینک طوبراغنه اولدنی کی بیلمه سته اولان
اعمالدری قیریلوردی . تأثیر اینجهده و سس سزجه
برلرینه چکیلدی .

آلتیزین اوطله اینجهده پست و محرق بر سس
ایشیدلیدی . مولوی درویشی یاننده اوزون بر قوطلو
ایچنده دوران نایی چقارمش اوفلوردی . اول
کسک بر هیچ بریق حالنده باشلایان بوسس ، کیت
کیده بوسکلدی ، اوطنهک اسمر و دروغون هواسی
ایچنده بر یغور دانقندن توتن دومانلر کی صیالاندی
دوردی ، صوکره ینه الله یاواش بر کی قیرلیدی ،
ایچله دی ... بر فسقیده هر صرلر اوستنه صولر
ناصیل مشرله دوکولورسه بوتون آچاقلری آره سته
نفساً اختیارلرک قلبه نای اویله دوکولویور ، فقط
چوق کیمه دن ینه قیریلوب سوروکلییوردی . بر
آره لک کوزلری افقده کی بولوطلرده بوسسی دیکلین
اختیارلر درین بر نشئه ایلر بر برلرینه باقدیلر .
بولوطلر داغلر ، اوزاقلاشدیریور ، بردن باطان
کونشک ضایلری ، جامه ایدن بر قاناد کی اوطیه
دولدی . مولوی ده سوغشیدی . فقط صوصامدی .
بر باشقا مقامه آتلایه رق دوام ایتدی :

« ینه زروق دوزم قیریلوب کتاره دوشدی
دایانیری شیشه در بوره سنکساره دوشدی
اوزمان که بزم چانده بولوشدی کاله کام
بزه حصه مهت دل پاره پاره دوشدی »

*

کیمه یارپسندن صوکره بوتون کوی کوبک
کوزولورلرله اویاندی . تا اوزاقدن بر بریانی حالنده
بو ازلانه بو ازلانه کان بوسس کوبک اوستنده
کوبک چاتلاجه سته الله السانله چکیش بوزمش کی .
کوبلوردی . قارا کفله اینجهده کی شمشکار افقندن
افقه قیلیجلر کی دولاشدی و بونی قوتلی بر فیرطینه
ایله قاریشان قوتلی بر یاغمور تعقیب ایتدی . فیرطینه